

בחלקו הגדול מתקציב המדינה. אשר למימון הציוד מכספי היטלים, יש להדגיש, כי התחנות הוקמו למיזון תפוחי אדמה ובצל, ונמסרו לגופים מסחריים הפועלים באזורים מוגדרים, בעוד שההיטלים נגבים מכלל היצרנים בארץ ולגבי כל סוגי הירקות.

— חלק מהציוד, שרכשה המועצה, הוחזר במרוצת הזמן על ידי התחנות למועצה בנימוק, שהוא אינו מתאים לדרישות. הציוד, שהוחזר עד 1965 ושמחירו היה 90,000 ל"י, אוחסן ברעננה בסככה, שהוקמה לכך. המועצה לא נקטה צעדים לשמירתו במצב תקין, וברובו הפך להיות גרוטאות.

— בדצמבר 1966 סוכם בפגישה בין משרד החקלאות למועצה, שהציוד יימכר למפעילים במחיר העלות. החלטה זו לא יצאה אל הפועל. בפברואר 1967 הוחלט בפגישה בין משרד החקלאות, המועצה ובין החברה של יישובים חקלאיים בנגב על מכירת הציוד למפעילים בתנאים, שלפיהם אפשר היה לקבלו במזומן במחיר נמוך בהרבה מהעלות — 64% ממחיר הקרן — וללא זקיפת ריבית עבור התקופה מ-1963 עד 1967. מפעילי התחנות ערערו על חיובם לרכוש את כל הציוד שהיה ברשותם ועל תנאי התשלום, ומשרד החקלאות מינה בסוף יולי 1968 ועדה כדי לקבוע את הציוד, שעבורו יחויבו המפעילים, את שוויו, ואת תנאי התשלום. הוועדה הגישה את המלצותיה בפברואר 1969. בהמלצות אלה, שאושרו על ידי הוועד הפועל של המועצה, נקבע: ציוד, שלא השתמשו בו התחנות, יוחזר למועצה, והיא תמכור אותו על פי מכרז; תינתן הנחה מהחוב בשיעור של 20%, והיתרה תיפרע תוך ארבע שנים מיום קבלת ההמלצות; בעל תחנה, שעם קבלת החשבון מוכן יהיה לסלק לאלתר את החוב, זכאי יהיה להנחה נוספת של 20%. בהתאם להמלצות הוועדה נמכר הציוד, והמועצה קיבלה עבורו כ-285,000 ל"י בלבד.

*

הציוד, שנרכש על ידי המועצה ונמסר לתחנות, עלה כ-675,000 ל"י; מזה היה בשימושן ציוד שעלה כ-600,000 ל"י. עד למכירתו של הציוד עברו כשש שנים, והריבית על השקעה זו מסתכמת בלמעלה מ-360,000 ל"י; יחד עם מחיר הציוד הסתכמה ההוצאה בכמיליון ל"י. יוצא איפוא, כי הטיפול הלקוי בהזמנת הציוד ובמסירתו למפעילים גרם למועצה הפסד של כ-700,000 ל"י.

ממצאי מעקב

פיתוח הדיג בים סוף

דו"ח שנתי 18, עמ' 246

בהתאם למדיניות משרד החקלאות בפיתוח הדיג בים סוף, רכשה חברה בבעלות גורמים ציבוריים אנייה, והממשלה קנתה מניות בחברה בסך 300,000 ל"י. בספטמבר 1966 דרש המשרד מהחברה, לפי תנאי ההסכם אתה, להעביר את האנייה לים סוף, אולם החברה סירבה לעשות כן. משרד החקלאות לא נקט אמצעים, כדי שהחברה תמלא את התחייבויותיה לפי ההסכם והאנייה לא הופעלה בים סוף.

לאחר שהחברה לא נענתה לדרישת משרד החקלאות להעביר את האנייה לים סוף, הסכימה החברה לרכוש מידי הממשלה את מניותיה במחיר הנקוב — 300,000 ל"י — והממשלה העמידה לרשות החברה לצורך זה הלוואה באותו סכום.

המשרד משתתף בכיסוי ההפסד המאזני של חברות הדיג הפועלות בים סוף עד ל-90% ממנו. כדי לקבוע את הפסדי החברות, כפי שהם משתקפים במאזניהן, מן הצורך יהיה שהאגף לדיג יבדוק וינתח את הדו"חות הכספיים של החברות. לאגף לא היה כוח אדם מקצועי לבדיקה כזאת, והוא הסתפק בקבלת דו"חות על ההכנסה וההוצאה הכרוכות בתפעול הספינות בסוף כל עונת דיג. הדו"חות אף לא היו מאושרים על ידי רואה חשבון.

קביעת התמיכות נעשתה עתה על ידי המחלקה למחירים, סובסידיות ושיווק של המשרד, והיא מבוססת על מאזן מאושר על ידי רואה חשבון.

פיקוח על נטיעת עצי פרי ושיווק פירות

דו"ח שנתי 18, עמ' 255

מפקד המטעים הארצי, שערכה המועצה, כדי לאסוף מידע על היקף המטע הקיים ועל היבולים הצפויים לצורך תכנון הנטיעה, לא הקיף את כל היישובים החקלאיים של בני המיעוטים. העדר נתונים מפורטים בתחום זה מקשה, לדעת הביקורת, על התכנון הכולל של הנטיעות ועל הערכת היבולים.

עד כה טרם הושלמו הנתונים לגבי היישובים החקלאיים של בני המיעוטים. המועצה התקשרה באפריל 1968 עם מחלקת המיפוי של נציבות המים ועם מחלקת המדידות של משרד העבודה במטרה לקבל נתונים על כל שטחי המטעים בארץ לרבות אלה שבכפרי בני המיעוטים.

המועצה לא קיימה פיקוח סדיר על נטיעה. בשנת 1966/67 הגיע שטח הנטיעות, ללא היתר, ביישובים, שנבדקו על ידי פקחי המועצה, לכ-60% מהשטח הכולל, שניטע באותה שנה על פי היתרים בכל הארץ. תפיסת העבריינים אחרי הנטיעה והטלת קנסות על ידי בתי המשפט אינן מונעות פיתוח המטע והיווצרות עודפי פירות כעבור שנים מספר; לכן עמדה הביקורת על כך, שיש צורך בהגברת הפיקוח בעת הנטיעה והציעה לשקול מתן סמכות למועצה לנקוט צעדים אפקטיביים למניעת נטיעה ללא היתר.

המועצה הגדילה את צוות הפקחים העוסק בפיקוח על הנטיעות. הצוות מבצע עתה בכל שנה, בתקופת הנטיעה ולאחריה (נובמבר—מאי), סיורים במטעי עצי פרי במטרה לאתר שטחי מטע חדשים, ומוגשות תובענות משפטיות נגד מגדלים, שנטעו ללא היתר מאת המועצה. משרד החקלאות הכין תזכיר הצעת חוק המועצה לפירות (ייצור ושיווק), הדנה, בין היתר, בסמכויות למועצה בדבר קביעת מכסות ייצור וכן בסמכויות להטיל קנסות על מגדלים הנוטעים ללא היתר.

המועצה הפסיקה ב-1963 לתת היתרים למשתלות. גידול שתילים ומכירתם בלא היתר — פועלות שהן בניגוד לחוק — מקשים על פיקוח יעיל על הנטיעה.

החל בפברואר 1968 נותנת המועצה היתרים לשתלנים, מפקחת על תנועת השתילים במשתלות ועורכת ביקורת שוטפת בספרי השתלנים לשם אימות מספרי השתילים, שגודלו ונמכרו.

במועצה לא היה מעקב נאות אחרי הטיפול בתיקים, שנפתחו נגד העוברים על צו הפיקוח בדבר הסדר השיווק של פירות.

הליקוי תוקן.

המועצה לייצור ולשיווק אגוזי אדמה

דו"ח שנתי 18, עמ' 258

מחירים, סובסידיות ופיקוח. הסובסידיה למגדלי אגוזי אדמה, שלא כסובסידיה בכמה ענפים חקלאיים אחרים, לא באה לגשר בין מחירי המכירה לצרכן לבין עלות המוצרים, אלא נועדה לשמש תמריץ להרחבת הייצור למטרת יצוא ולהפנות ליצוא חלק יותר גדול של היבול. שיעורי הסובסידיה גדלו בשנים 1964/65—1966/67 כמעט פי שלושה, אם כי המחירים, שנתקבלו מהיצוא, לפי נתוני המועצה, היו יציבים והמחירים, שנתקבלו מהשוק המקומי נמצאו בעלייה. לעומת זאת לא גדלו בשנים האחרונות הוצאות הייצור הכוללות. על אף הגדלת התמיכה לא הושגה מטרתה: שטחי המזרע לא גדלו בתקופה האמורה.

גם ב-1968/69 גדל שיעור הסובסידיה, שמשרד החקלאות שילם לענף, על כל היבול שנאסף: הסובסידיה הגיעה ל-220 ל"י לטון; ואילו שטחי המזרע ירדו בשנים 1967—1969 במידה ניכרת בהשוואה לשנת 1966: ב-1967 ירדו ב-6.6%; ב-1968 ב-27.6% וב-1969 ב-18%. גם יצוא אגוזי אדמה ירד בשנתיים האחרונות לעומת 1966/67 בין 4% לבין 6%. בעונת 1969/70 בוטלה הסובסידיה לכלל היבול, ובמקומה אושר תמריץ של 65 אג' לדולר יצוא פו"ב; עוד אושר מענק כולל לענף לשנה האמורה, בסך 400,000 ל"י.

המועצה לא ביצעה פיקוח על המסחר באגוזי אדמה בשוק המקומי, ולא היו בידיה נתונים על הכמות המתאימה ליצוא מתוך היבול הכולל, שמסר המגדל, כדי לקבל את התמורה על פי הכללים, שקבעה המועצה. המועצה אף לא ערכה מעקב אחר סדרי התשלומים של הקבלנים למגדלים, כדי להבטיח, שהם יקבלו את מלוא התמורה המגיעה להם.

החל מעונת 1968 המועצה אינה קובעת מחיר קבוע מובטח למגדל. התמורה משולמת למגדלים על ידי הקבלנים המורשים, בהתאם להכנסה, שנתקבלה מהיצוא, מהשיווק המקומי ומהתמריץ ליצוא.

בעונת האסיף מפעילה המועצה צוותי פיקוח, כדי להבטיח ריכוז מירבי של היבול והכנסתו למחסנים, ובעיקר כדי להבטיח קבלת כל הכמות הראויה ליצוא וגביית ההיטלים, שהמועצה הטילה. בכמה מקרים כמות התוצרת, שנמסרה למשווקים, הייתה נמוכה בהרבה מהיבול הממוצע של עונת 1967. לא נמצא תיעוד לכך, שהמועצה ביררה את הסיבות לסטיות הבולטות במקרים האמורים.

מאחר שהפיקוח, שהמועצה הפעילה בשדות ובודרכים באמצעות מנגנונה, לא היה משיביע רצון, התקשרה המועצה בעונת 1969/70 עם גוף מקצועי והטילה עליו את הפיקוח. המועצה מבררת כעת כל מקרה של סטייה בלתי סבירה מהיבול הממוצע בכמות התוצרת שמגדל מוסר למשווק.

בהתאם לכללים בדבר פיקוח על הסחר באגוזי אדמה, שהמועצה פרסמה, חייבים מובילי אגוזי אדמה לצרף לכל מסען תעודת משלוח. את טופסי תעודות המשלוח מספקת המועצה לקבלנים או למגדלים, ועליהם להחזיר העתק אחד מהתעודה למועצה. המועצה לא ערכה מעקב אחר השימוש בתעודות המשלוח.

החל משנת 1968 הנהיגה המועצה מעקב שיטתי אחר השימוש בתעודות משלוח על ידי הקבלנים.

נוקי טבע ועודפים. בעונת 1965/66 נפגעו שטחי אגוזי האדמה מגשמים מוקדמים. שר האוצר ושר החקלאות החליטו לשלם למועצה סך של 900,000 ל"י, כפיצוי למגדלים עבור הנוקים, שנגרמו להם. הביקורת העירה על אי-דיוק בנתונים, שעל-פיהם שולמו הפיצויים.

המועצה ערכה הסכם עם הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות לביטוח שטחי הגידול לצורך שיפוי נזקים של גשמים מוקדמים, שטפון, כפור, ברד וסערות. המועצה משלמת פרמיה שנתית המסתכמת בכ-250,000 ל"י.

בעונת 1966/67 לא יכלה המועצה לייצא את הכמות המתוכננת של אגוזי אדמה, וכתוצאה מכך נוצרו עודפים, שהמועצה קלטה אותם. חלק מהעודפים מכרה למפעל לעצירת שמן ומיתרתם ייצרה המועצה שמן בעצמה. פעולות אלה גרמו לה הפסד של כמליון ל"י.

בעונת 1967/68 גדל ההפסד בעקבות קליטת עודפים והגיע בסוף 1968 לכ-1.25 מליון ל"י. בשנים 1966/67 — 1968/69 קיבלה המועצה מהממשלה מענקים לכיסוי ההפסד בסך כולל של 625,000 ל"י; 320,000 ל"י הפרישו המגדלים למועצה לכיסוי ההפסדים, ובסוף 1969 הסתכמה יתרת ההפסד של המועצה בסך 300,000 ל"י בקירוב.

מינהל וכספים. בכמה ישיבות של הוועד הפועל של המועצה, שבהן נתקבלו החלטות חשובות, לא היה מניין חוקי. נציגי הממשלה לא השתתפו באורח סדיר בישיבות של מליאת המועצה ושל הוועד הפועל שלה.

בתשע מבין עשר הישיבות, שקיים הוועד הפועל בתקופה אוגוסט 1968 — נובמבר 1969, היה מניין חוקי. לגבי השתתפות נציגי הממשלה בישיבות מליאת המועצה והוועד הפועל, חל שיפור מועט בלבד.

בשנים 1963/64 — 1966/67 אושרו הצעות התקציבים על ידי מליאת המועצה באיחור רב. התקציבים לשנים 1965/66 ו-1966/67 לא אושרו על ידי השרים, כנדרש בחוק.

בשלוש השנים האחרונות חל שיפור ניכר באישור תקציבי המועצה על ידי המליאה, אולם הגשתם לשרים, לצורך קבלת אישורם, עדיין נעשתה באיחור של מספר חודשים.

המועצה לא כללה בתקציביה את אומדן ההכנסות, שהיא גובה מהמגדלים לצרכי מחקר, ואת ההוצאות הקשורות בכך; היא לא כללה בתקציביה גם את תשלומי השכר לעובדים ארעיים, המפקחים על איסוף היבול. תשלומים אלה מממנים המגדלים.

בהצעת התקציב בשנת 1968/69 כללה המועצה את אומדן ההכנסות וההוצאות לצרכי מחקר וגם את השכר לעובדים ארעיים. בתקציב ל-1969/70 כללה המועצה, נוסף על כך, גם תחזית של ההוצאות וההכנסות הכרוכות בפעולותיה המשקיות.

על פי החוק רשאית המועצה לקבוע כללים בדבר חלוקת דמי המכר של אגוזי אדמה, שהיא שיווקה, לרבות קביעת סיבולת והטבות בקשר לכך. בשנים 1964/65 — 1966/67 ניהלה המועצה חשבון סיבולת וחילקה את פדיון המכר, בלי שפרסמה כללים, כנדרש בחוק.

בשנים 1967/68 — 1969/70 קבעו מוסדות המועצה כללים בדבר חלוקת דמי המכר של אגוזי אדמה, שאושרו על ידי השרים ופורסמו כחוק ב"רשומות".

המועצה נהגה להעניק לחברים ולעובדים תשורות לרגל שמחות משפחתיות, בלי שקבעה כללים להענקת תשורות, לרבות הסכומים המירביים שיינתנו. הביקורת העלתה מקרים של חריגות מהכללים וההוראות המחייבים בדבר קביעת גובה המשכורת ושיעורי אש"ל בחו"ל, תשלום דמי הבראה וחישוב חופשות.

ביוני 1968 עיבדה המועצה כללים בדבר הענקת תשורות לחברי המועצה ולעובדיה. בדצמבר 1968 אישרה "ועדת הגג למועצות הייצור" נהלים בדבר תקן, כוח-אדם ותנאי עבודה (לרבות משכורת, דמי אש"ל, קצובת דמי הבראה ונופש) המבוססים על הוראות התקשי"ר. הכללים הנהלים לא הובאו לאישור הוועד הפועל של המועצה, אולם היא נוהגת לפיהם.

המועצה לייצור ולשיווק של ירקות

דו"ח שנתי 18, עמ' 266

פיקוח על גידול ירקות ושיווקם. שטח מזרע הירקות בארץ מחולק לתשעה אזורים, שעליהם ממונים רכזים אזוריים. מספר-היחידות הרב, שבפיקוחו של כל רכז, לא איפשר לרכזים לערוך ביקורת ומעקב באורח יסודי, והביקורת בחלקות הזרועות הקיפה רק מספר קטן של חלקות. לביקורת נאותה בתחום הנדון נודעת חשיבות רבה, כיוון שהיא מהווה אמצעי למניעת חריגות מהתכנון.

המועצה לא צמצמה את מספר היחידות, שבפיקוחו של כל רכז, דבר שהיה מצריך הגדלת כוח האדם בתחום זה. עם זאת נקטה המועצה אמצעים למניעת גידול ירקות מעבר לתכנון, בעיקר על ידי אי קליטת עודפים ממגדל, ששיווק מעל למכסות המאושרות.

מספר המגדלים, שחרגו מהמכסות היה גדול, אך רק נגד מעטים מהם, יחסית, הגישה המועצה תביעות. לא ניתן היה לקבוע, לפי אלו כללים ביררה המועצה בין המגדלים, שחרגו ממכסותיהם, והגישה תביעות נגד חלק מהם.

המועצה מגישה עתה תביעות לוועדת הקנסות נגד כל מגדל, שחרג מהמכסה שאושרה לו.

הזמן, שעבר מביצוע העבירות עד להגשת התביעות להחלטת ועדת הקנסות, היה רב מדי והגיע בממוצע לכשנה. השהיה זו מבטלת את ערכן המרתיע של התביעות, כך שבמקרים רבים חזרו המגדלים על אותן עבירות בשנה שלאחר מכן.

הופעלו כמה ועדות קנסות. עם זאת יש עדיין השהיה ניכרת בטיפול: בנובמבר 1969 כ-250 תיקים של עבירות, שבוצעו בשנים 1967 ו-1968, לא הובאו עוד בפני ועדות הקנסות.

פיקוח המועצה על ביצוע ההוראות בדבר שיווק ירקות והובלתם היה מצומצם מאוד, והפקחים לא נהגו למסור למועצה דו"חות על בדיקות, שהם ערכו בתחום זה. הביקורת

עמדה על כך, שמן הצורך הוא, שיחידת הפיקוח בדרכים תתרכז במבואות הערים, שבהן מצויים שווקים פתוחים.

פקחי המועצה בשווקים הסגורים של ירושלים, תל אביב וחיפה נוהגים עתה למסור דו"חות בכתב על הבדיקות, שהם עורכים. הפיקוח בדרכים הוגבר, ונערכות בדיקות שוטפות במבואות הערים, שבהן מצויים שווקים פתוחים, כגון רחובות, עפולה ובאר שבע.

איסום. חוק המועצה קובע, בין השאר, כי ליד המועצה תפעל ועדה מייעצת לענייני איסום. המועצה לא הפעילה את הוועדה, ושכירת בתי קירור לאיסום תפוחי אדמה ובצל נעשתה ללא דיון מוקדם בוועדה כנדרש.

הליקוי לא תוקן.

המועצה לא פרסמה מכרזים לקבלת הצעות מבתי הקירור למחיר טון/תפוסה ואף אינה פונה לבתי הקירור המתאימים בארץ, כדי לקבל מהם הצעות. המועצה מנהלת משא ומתן בדבר שכירת שטח קירור עם כל בית קירור.

המועצה המשיכה להתקשר עם בתי הקירור בדרך של משא ומתן ישיר ולא בדרך של מכרזים, מאחר שהייתה סבורה, שבנסיבות הקיימות, כשיש קשיים בהשגת נפח קירור מספיק, שיטת המכרזים אינה מאפשרת לקבל את התנאים הטובים ביותר עבור המועצה. בעקבות הביקורת הודיעה המועצה בפברואר 1970, כי תפרסם לעונת 1970/71 מכרז לקבלת הצעות, באותם המקרים, שבהם תהיה מעוניינת לשכור נפח קירור לשנה שלמה.

המועצה לא הביאה את החוזים עם בתי הקירור, ואף לא את המחירים שנקבעו, לדיון בוועד הפועל שלה ולאישורו. היא גם לא הקפידה על התקשרות מראש בהסכמים בכתב עם בתי הקירור.

הליקוי תוקן.

המועצה לא הקפידה על ניצול מירבי של תפוסת בתי הקירור, כיוון שלא הבטיחה, על פי החוזים, שערכה עם בתי הקירור, כי שטחי האיסום יתאימו לאיסום כל סוגי הירקות.

הליקוי לא תוקן.

איסום התוצרת נעשה על ידי המשווקים על פי הנחיות המועצה. המועצה לא הקפידה לצמצם במידת האפשר את התנועה של הכנסת התוצרת ושל הוצאתה, כדי לחסוך בהוצאות, והיא נתנה למשווקים הרשאות כלליות להכנסה ולהוצאה של תוצרת, ללא הגבלה לתאריכים. יתר על כן, את המשווק הגדול ביותר בענף פטרה המועצה מהזדקקות להרשאה.

ההרשאות הניתנות לא הוגבלו לתאריכים מסוימים. עם זאת מקבל המשווק הגדול הרשאות כיתר המשווקים.

מינהל כספים. חלק מהעודפים, שאוספת המועצה בשווקים הסיטוניים, נמכרו באמצעות קבלן להזנת בעלי-חיים. הקבלן פיגר בהעברת התשלומים מהמכירות למועצה.

גם ב-1969 חלו פיגורים בגביית הכספים ובהעברתם למועצה.

עובדי המועצה, שבידיהם הופקד ניהול דמי מחזור, לא הוחתמו על התחייבות בדבר אחריותם לסכומים, שהופקדו בידיהם. המועצה גם לא הגדירה את המטרות, שדמי המחזור נועדו להן, ואף לא את הסכום המירבי, שמותר לשלם מקופת דמי המחזור בכל מקרה.

המועצה החתימה את העובדים על התחייבויות, אך לא הגדירה את המטרה ולא קבעה את הסכום המירבי, שמותר לשלם.

המועצה לא נתנה הוראות נוהל בדבר מתן הלוואות לעובדיה, דרכי אישורן, שיעור הריבית וקבלת בטחונות.

בדצמבר 1969 נתנה המועצה הוראות נוהל לגבי עניינים אלה.

במועצה לא הייתה יחידה לביקורת פנימית ולא נקבעו בה סדרי בידוק, שלפיהם ייבדקו באורח סדיר הפעולות של גביית כספים ושל הכנת תשלומים.

הליקוי לא תוקן.

*

על המועצה לעשות עוד לתיקון מקיף של הליקויים, שהועלו בביקורת ושפורטו בדו"ח שנתי 18 ועדיין לא תוקנו.

משק ושירותים

דו"ח שנתי 18, עמ' 278

רכישות ומכירות. הועלו מקרים, שיחידות שונות במשרד החקלאות רכשו טובין, שערכם בכל מקרה עלה על 5,000 ל"י, שלא בדרך של מכרזים פומביים, כפי שמחייב התכ"ס, אלא על ידי קבלת הצעות מספקים, שאפסנאי היחידה המזמינה קיים משא ומתן אתם.

החל בשנת 1968/69 נוהג המשרד לערוך מכרזים לכל רכישה העולה על 5,000 ל"י.

המחלקה למשק ושירותים של המשרד פרסמה מכרזים בעתונים, אך היא לא נהגה לפנות בכתב לספקים וללקוחות בבקשה, שיגישו את הצעותיהם למכרז, אף שלא קיבלה בשום מקרה פטור לכך מוועדת המכרז ומהמנכ"ל.

המחלקה מבקשת עתה גם הצעות בכתב מספקים.

המחלקה נהגה לפרסם מכרזים למכירה של תוצרת חקלאית, בלי להודיע על כך למשרדי ממשלה אחרים ובלי לברר תחילה ביחידות שונות של המשרד, אם הן זקוקות לטובין העומדים למכירה.

המחלקה נוהגת לברר, לפני פרסום מכרז, ביחידות שונות, אם הן זקוקות לטובין העומדים למכירה.

בכמה מכרזים לקנייה של מוצרים ושירותים דנה ועדת המכרז בהצעות, שלא צורפו אליהן ערבויות, כנדרש בתכ"ס.

המחלקה מקפידה על קבלת ערבויות ממגישי ההצעות למכרזים.

באותם המקרים, שבהם לא נתקבלה כל הצעה במכרז, נהגה הוועדה ליפות את כוחו של מנהל היחידה המזמינה להתקשר עם ספקים או לקוחות. בדרך זו נמסרה הסמכות להחלטה על ביצוע עסקאות בסכומים ניכרים בידי מחליט יחיד. הביקורת הצביעה על כך, שבמקרים אלה מן הצורך, שמנהל היחידה המזמינה יביא את ההצעות, שהשיג בדרך של משא ומתן עם הספקים, לדיון ולהחלטה בפני ועדת מכרזים.

המחלקה נוהגת עתה להביא את הצעות הספקים לדיון ולהחלטה בפני ועדת מכרזים.

רכישות עד 5,000 ל"י לא נעשו בהתאם להוראות התכ"ם. עובדי יחידות שונות של המשרד נהגו לפנות לספקים אחדים, בדרך כלל אישית, וקיבלו מהם הצעות, שהעבירו אותן — לעתים בצירוף המלצה על אחת מהן — לדיון בוועדת הקניות ולאישורה של זו.

רכישות עד 5,000 ל"י מבוצעות כעת בהתאם להוראות התכ"ם.

מצאי ומלאי. המחלקה ערכה בדיקות מסורגות רק בכמחצית מהיחידות המנהלות רישום מלאי. הדו"חות של מבקרי המחלקה לא שיקפו את הממצאים שהועלו ואת המצב במחשני היחידות, כך שהם לא יכלו לשמש כלי עזר לפיקוח ומכשיר למעקב אחר תיקון הליקויים שהועלו.

החל משנת 1969 חל שיפור ניכר בביקוח על יחידות המשרד בכל הארץ, שניהלו רישום מצאי. בשנה זו נערכה ספירת מצאי על ידי ועדות מיוחדות ב-112 יחידות מתוך 117. דו"חות הביקורת שיקפו את הממצאים שהועלו וכללו גם המלצות לתיקון הליקויים.

בשנת 1965 התחיל המשרד להעביר את ניהול הרישום המרכזי של המצאי של כל הפריטים שביחידות המשרד למחשב אלקטרוני. המחלקה לא עשתה פעולה שיטתית לעימות המצאי שביחידות השונות, אף שביחידות רבות לא התאים המצאי לרישומים שבפנקסי המלאי.

לפי הוראת חשב משרד החקלאות, הופסקו ביוני 1969 פעולות המחלקה בקשר לרישום מרכזי ממוכן של המלאי שביחידות, כיוון שהחשב הכללי בוחר הנהגת רישום מלאי ממוכן לסחורות בכל משרדי הממשלה.

חיסול הבלאי נעשה על ידי מנהל היחידה לביקורת שבמחלקה למשק ושירותים, אשר החליט בעצמו על השמדת הטובין וביצע את ההשמדה עם האחראי לציוד שביחידה הנוגעת בדבר, בלי קבלת אישור מוקדם מהנהלת המשרד ומהחשב הכללי ובלי שנערך דין וחשבון בכתב על סיבות הבלות. משרד מבקר המדינה הפנה את תשומת הלב של משרד החקלאות לצורך בקביעת סדרי פיקוח נאותים בעניין חיסול בלאי.

המשרד מינה ועדת בלאי, המורכבת משני עובדים, שאינם אחראים ישירות לטובין הבלויים. הוועדה נוהגת לבדוק בנוכחות אפסנאי היחידה את הטובין הבלויים, ומחליטה על דרך הטיפול בהם (פירוק, העברה ליחידה אחרת, מכירה, השמדה). החלטות הוועדה מועברות לממונה על המשק הממשלתי לאישורו. השמדת הבלאי מבוצעת בנוכחות חברי הוועדה החותמים יחד עם אפסנאי היחידה על הצהרה מתאימה.

*

ממצאי המעקב מצביעים על תיקון הליקויים שהעלתה הביקורת הקודמת.